

Otázka č. 1

Kedy a v akom rozsahu je banka alebo finančná inštitúcia povinná poskytnúť súčinnosť povinnej osobe a poskytnúť jej na požiadanie údaje a podklady podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) v prípadoch týkajúcich sa potenciálneho alebo existujúceho totožného klienta a rovnakého obchodu?

Odpoveď:

Podľa § 13 ods. 1 AML zákona povinná osoba môže prevziať údaje a podklady podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) a spoľahnúť sa na už vykonanú starostlivosť v rozsahu podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) vo vzťahu ku klientovi od banky alebo od finančnej inštitúcie podľa § 5 ods. 1 písm. b) prvého až desiateho bodu, ktorá pôsobí na území štátu, ktorý jej ukladá povinnosť vykonávať opatrenia rovnocenné vykonávaniu starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa § 10, § 11 a 12 a uchovávaní údajov podľa § 19 v súlade s požiadavkami práva Európskej únie a podlieha dohľadu na úrovni zodpovedajúcej právu Európskej únie.

Podľa § 13 ods. 2 AML zákona banka alebo finančná inštitúcia, ktorá už starostlivosť vo vzťahu ku klientovi vykonala, neodkladne poskytne údaje v rozsahu § 10 ods. 1 písm. a) až c), vrátane kópií príslušnej dokumentácie povinnej osobe, ktorá postupuje podľa odseku 1, a ktorá zabezpečí prevzatie údajov.

Použitie už uskutočnenej základnej starostlivosti umožňuje AML zákon v ustanovení § 13 zákona, tzv. plnením tretími stranami. To znamená, že za splnenia predpokladov uvedených v tomto ustanovení je možné prevziať alebo poskytnúť údaje o identifikácii a verifikácii klienta/ konečného užívateľa výhod, resp. o účele a plánovanej povahe obchodného vzťahu od úverovej alebo finančnej inštitúcie (podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 1 až 10 zákona), to znamená spoľahnúť sa na už vykonanú základnú starostlivosť podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) AML zákona. Využitie inštitútu plnenia tretími stranami však prijímajúcu povinnú osobu nezbavuje zodpovednosti za riadne vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, to zn. konečnú zodpovednosť za to, že takto získané údaje spĺňajú požiadavky na výkon starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa zákona, nesie prijímajúca povinná osoba. Prijímajúca povinná osoba je povinná následne overiť aktuálnosť preberaných identifikačných údajov, dôveryhodnosť odovzdávajúcej inštitúcie, či táto starostlivosť ku klientovi vykonala (či takisto nepostupovala podľa § 13 AML zákona), či podľa informácií, ktoré má k dispozícii nepredstavuje klient alebo druh obchodu zvýšené riziko legalizácie a financovania terorizmu. Rovnako prijímajúca povinná osoba musí vykonať starostlivosť vo vzťahu ku klientovi ešte aj v rozsahu § 10 ods. 1 písm. d) až g) zákona. Predmetné ustanovenie má fakultatívny charakter a je na povinnej osobe a jej hodnotení rizík, či pre určitý obchodný vzťah, produkt a klienta vôbec tento spôsob zisťovania informácií zvolí a aké ďalšie opatrenia bude vykonávať. Je potrebné zvážiť riziko nedostatku informácií a podkladov, ich správnosti a úplnosti, keďže vykonaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi je kľúčovým prvkom pre kvalifikované uplatnenie princípu KYC, pričom prijímajúca povinná osoba musí byť o.i. presvedčená o skutočnej identite každého klienta/konečného užívateľa výhod, musí rozpoznať účel a plánovanú povahu obchodných aktivít, ktoré bude klient pravdepodobne vykonávať. Tento postup je zároveň východiskovým bodom povinnej osoby pre vytvorenie rizikového profilu klienta, následné určenie rozsahu starostlivosti podľa ustanovenia § 10 ods. 4 AML zákona a pre akceptovanie klienta.

Otázka č. 2

Obmedzuje sa plnenie tretími stranami v zmysle § 13 na prevzatie údajov a podkladov podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) len pre účely uzatvárania obchodného vzťahu, resp. len na údaje o nových/potenciálnych klientoch povinnej osoby v zmysle par. 10 ods. 2 písm. a) alebo aj na údaje o existujúcich klientoch?

Odpoveď:

Podľa § 13 ods. 1 AML zákona povinná osoba môže prevziať údaje a podklady podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) a spoľahnúť sa na už vykonanú starostlivosť v rozsahu podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) vo vzťahu ku klientovi od banky alebo od finančnej inštitúcie podľa § 5 ods. 1 písm. b) prvého až desiateho bodu, ktorá pôsobí na území štátu, ktorý jej ukladá povinnosť vykonávať opatrenia rovnocenné vykonávaniu starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa § 10, § 11 a 12 a uchovávaníu údajov podľa § 19 v súlade s požiadavkami práva Európskej únie a podlieha dohľadu na úrovni zodpovedajúcej právu Európskej únie.

Vychádzajúc zo znenia § 13 ods. 1 AML zákona povinná osoba môže prevziať údaje a podklady potrebné na vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, *preto sa plnenie tretími stranami neobmedzuje len na účely uzatvárania obchodného vzťahu v zmysle § 10 ods. 2 písm. a) zákona, resp. len na údaje o nových/potenciálnych klientoch povinnej osoby, ale vzťahuje sa aj na údaje o existujúcich klientoch a na prípady vykonania príležitostného obchodu mimo obchodného vzťahu v hodnote najmenej 15 000 eur alebo hotovostného obchodu najmenej 10 000 eur, v prípade podozrenia, že klient pripravuje alebo vykonáva neobvyklú obchodnú operáciu bez ohľadu na hodnotu obchodu alebo pri pochybnostiach o pravdivosti alebo úplnosti predtým získaných údajov potrebných na vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, atď. (viď formuláciu predvetia § 10 ods. 2 zákona „povinná osoba je povinná vykonať základnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi ...“).*

Otázka č. 3

Ktorý subjekt nesie zodpovednosť za vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v prípade využitia plnenia tretími stranami v súlade s § 13 AML zákona?

Odpoveď:

Podľa § 13 ods. 3 AML zákona postup povinnej osoby podľa odseku 1 ju nezavaruje zodpovednosti za vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa tohto zákona.

Využitie inštitútu plnenia tretími stranami prijímajúcu povinnú osobu nezavaruje zodpovednosti za riadne vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, to zn. konečnú zodpovednosť za to, že takto získané údaje spĺňajú požiadavky na výkon starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa AML zákona, nesie prijímajúca povinná osoba. Prijímajúca povinná osoba je povinná následne overiť aktuálnosť preberaných identifikačných údajov, dôveryhodnosť odovzdávajúcej inštitúcie, či táto starostlivosť ku klientovi vykonala (či takisto nepostupovala podľa § 13 AML zákona), či podľa informácií, ktoré má k dispozícii nepredstavuje klient alebo druh obchodu zvýšené riziko legalizácie a financovania terorizmu. Rovnako prijímajúca povinná osoba musí vykonať starostlivosť vo vzťahu ku klientovi ešte aj v rozsahu § 10 ods. 1 písm. d) až g) AML zákona.

Otázka č. 4

Môže povinná osoba uplatniť postup a žiadať súčinnosť podľa § 13 AML zákona od finančnej inštitúcie, ktorá má licenciu samostatného finančného agenta, aj v prípade, ak táto inštitúcia v danom obchodnom vzťahu vystupuje voči povinnej osobe v inom právnom postavení než finančný agent (napr. ako veriteľ)?

Odpoveď:

Kruh povinných osôb taxatívne vymedzuje ustanovenie § 5 AML zákona.

Podnikateľský subjekt (právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ) nadobúda status povinnej osoby zápisom predmetu činnosti (pre ktorý ho možno medzi povinné osoby zaradiť) do príslušného registra (napr. obchodný alebo živnostenský register) alebo príslušnej komory (napr. Slovenská advokátska komora) alebo bez takého zápisu v prípade zahájenia výkonu činnosti, ktoré nemusia byť výslovne zapísané ako predmet podnikateľskej činnosti (napr. obchodovanie s drahými kovmi).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že tak činnosť podnikateľským subjektom deklarovaná ako aj činnosť podnikateľským subjektom fakticky vykonávaná, sú tými kritériami, ktoré zakladajú postavenie podnikateľského subjektu ako povinnej osoby v zmysle § 5 AML zákona.

Postavenie povinnej osoby sa viaže na konkrétne činnosti, ktoré sú uvedené v § 5 AML zákona, teda povinnosti je potrebné uplatňovať v rozsahu tých činností, na základe ktorých je subjekt považovaný za povinnú osobu. Podľa § 13 ods. 1 až 3 AML zákona povinná osoba môže prevziať údaje a podklady podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) AML zákona potrebné na vykonanie starostlivosti vo vzťahu ku klientovi od banky alebo od finančnej inštitúcie podľa § 5 ods. 1 písm. b) AML zákona prvého až desiateho bodu, ktorá pôsobí na území štátu, ktorý jej ukladá povinnosť vykonávať opatrenia rovnocenné vykonávaniu starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa § 10, § 11 a 12 AML zákona a uchovávaníu údajov podľa § 19 v súlade s požiadavkami práva Európskej únie a podlieha dohľadu na úrovni zodpovedajúcej právu Európskej únie.

Povinná osoba v zmysle AML zákona je povinná vykonávať povinnosti vyplývajúce z AML zákona iba v súvislosti so vzťahmi v rámci činnosti, pre ktorú je považovaná za povinnú osobu v zmysle § 5 AML zákona. Z uvedeného teda vyplýva, že pre posúdenie, či môže povinná osoba žiadať o súčinnosť od finančnej inštitúcie, ktorá má licenciu samostatného finančného agenta v prípade, ak v obchodnom vzťahu figuruje ako veriteľ, nie ako finančný agent je podstatné, či daný subjekt spĺňa podmienky podľa § 13 ods. 1 AML zákona (teda mal postavenie banky alebo finančnej inštitúcie podľa § 5 ods. 1 písm. b) prvého až desiateho bodu AML zákona) v čase vykonávania starostlivosti podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) AML zákona. V takom prípade môže povinná osoba prevziať údaje a podklady v súlade s § 13 AML zákona.

Otázka č. 5

V akom rozsahu môžu využiť § 13 AML zákona členovia distribučného reťazca (finančný agent a poisťovňa) v prípade zmluvy o poskytovaní finančnej služby uzatvorenej na základe zákona č. 186/2009 Z.z o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve v znení neskorších predpisov?

Odpoveď:

Podľa § 5 ods. 1 písm. a) AML zákona povinnou osobou na účely tohto zákona je banka.

Podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 6 AML zákona povinnou osobou na účely tohto zákona je finančná inštitúcia, ak nie je bankou, ktorou je finančný agent, finančný poradca okrem výkonu činností súvisiacich s neživotným poistením.

Podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 8 AML zákona povinnou osobou na účely tohto zákona je finančná inštitúcia, ak nie je bankou, ktorou je poisťovňa pri vykonávaní poisťovacej činnosti v životnom poistení.

Podľa § 10 ods. 1 písm. a) AML zákona základná starostlivosť povinnej osoby vo vzťahu ku klientovi zahŕňa identifikáciu klienta a overenie jeho identifikácie.

Podľa § 10 ods. 1 písm. b) AML zákona základná starostlivosť povinnej osoby vo vzťahu ku klientovi zahŕňa identifikáciu konečného užívateľa výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie informácií týkajúcich sa identifikácie konečného užívateľa výhod vrátane opatrení na zistenie vlastníckej štruktúry a riadiacej štruktúry klienta, ktorý je právnickou osobou alebo združením majetku; pri overení informácií týkajúcich sa identifikácie konečného užívateľa výhod sa povinná osoba nesmie spoliehať výlučne na údaje získané z registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (ďalej len „register právnických osôb“), ak na základe hodnotenia

rizik podľa § 20a existuje vyššie riziko legalizácie alebo financovania terorizmu a je povinná overiť informácie týkajúce sa identifikácie konečného užívateľa výhod ešte z ďalšieho spoľahlivého zdroja.

Podľa § 10 ods. 1 písm. c) AML zákona základná starostlivosť povinnej osoby vo vzťahu ku klientovi zahŕňa získanie a vyhodnotenie informácií o účele a plánovanej povahe obchodu alebo obchodného vzťahu a informácií o povahe podnikania klienta na účel pochopenia povahy podnikania, vlastnickej štruktúry a riadiacej štruktúry klienta.

Podľa § 13 ods. 1 AML zákona povinná osoba môže prevziať údaje a podklady podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) a spoľahnúť sa na už vykonanú starostlivosť v rozsahu podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) vo vzťahu ku klientovi od banky alebo od finančnej inštitúcie podľa § 5 ods. 1 písm. b) prvého až desiateho bodu, ktorá uplatňuje požiadavky rovnocenné vykonávaniu starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa § 10, § 11 a 12 a uchovávaní údajov podľa § 19 v súlade s požiadavkami práva Európskej únie a podlieha dohľadu na úrovni zodpovedajúcej právu Európskej únie.

Podľa § 13 ods. 2 AML zákona banka alebo finančná inštitúcia, ktorá už starostlivosť vo vzťahu ku klientovi vykonala, neodkladne poskytne údaje v rozsahu § 10 ods. 1 písm. a) až c), vrátane kópií príslušnej dokumentácie povinnej osobe, ktorá postupuje podľa odseku 1, a ktorá zabezpečí prevzatie údajov.

AML zákon ukladá všetkým povinným osobám vykonanie príslušnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v závislosti od rôznych okolností vzťahujúcich sa či už na klienta, druh obchodu resp. obchodného vzťahu alebo na povinnú osobu. Každá povinná osoba musí samostatne vyhodnocovať riziká, ktoré jej vyplývajú z obchodnej činnosti a na základe tohto hodnotenia zvoliť adekvátnu starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, čo znamená, že povinná osoba sa pri vykonávaní starostlivosti vo vzťahu ku klientovi nemôže spoliehať na vykonanie starostlivosti inou povinnou osobou, aj keď bola táto starostlivosť vykonaná voči identickému klientovi.

AML zákon síce pripúšťa prevzatie údajov a podkladov v rámci vykonania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (plnenie tretími stranami § 13 AML zákona), avšak vo vzťahu k starostlivosti vykonanej v zmysle ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) až c) AML zákona. Zjednodušene povedané, povinná osoba môže prevziať od inej povinnej osoby údaje a podklady týkajúce sa identifikácie klienta, konečného užívateľa výhod právnickej osoby a účelu a povahy obchodu, resp. obchodného vzťahu.

V prípade vykonávania finančného sprostredkovania podľa zákona č. 186/2009 Z. z., spoločnosť „xy“ vystupuje v postavení samostatného finančného agenta podľa § 7 zákona č. 186/2009 Z. z. a spoločnosť „xx“ v postavení finančnej inštitúcie (poisťovne) podľa § 4 písm. b) toho istého zákona. Vo vzťahu ku konkrétnej zmluve o poskytovaní finančnej služby (zmluva ponúkaná a uzatváraná s konkrétnym klientom) sú tieto podnikateľské subjekty – povinné osoby podľa § 5 zákona o AML – súčasťou jedného distribučného reťazca, pričom platí, že vykonávanie finančného sprostredkovania je delegovaným vykonávaním distribúcie zmluvy o poskytovaní finančnej služby (viď činnosti podľa § 2 zákona č. 186/2009 Z. z.). V praxi to znamená, že zmluva o poskytnutí finančnej služby je uzatvorená medzi poisťovňou a klientom (poskytovateľ finančnej služby a jej prijímateľ), avšak prostredníctvom finančného agenta, ktorý predkladá ponuky, poskytuje odbornú pomoc a sprostredkúva uzatvorenie zmluvy a má alebo môže mať regulačné povinnosti vyplývajúce z uplatňovanej legislatívy alebo zmluvy uzatvorenej s poisťovňou, na základe ktorej vykonáva finančné sprostredkovanie. To znamená, že ak existuje zvýšené riziko legalizácie vo vzťahu ku konkrétnemu klientovi, toto riziko sa týka regulovanej činnosti tak poisťovne, ako aj samostatného finančného agenta.

§ 13 AML zákona neukladá samostatnému finančnému agentovi povinnosť poskytnúť poisťovni údaje a podklady, ktoré získava pri vykonaní zvýšenej starostlivosti, pričom tieto nie sú údajmi podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) AML zákona.

Ak spoločnosť „xy“ vykoná v rámci vykonávania finančného sprostredkovania zvýšenú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, tak spoločnosť „xx“ môže prevziať údaje a podklady podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) AML zákona týkajúce sa tohto klienta a prípadnú zvýšenú starostlivosť musí vo vzťahu ku tomuto klientovi vykonať sama. Vyhodnotenie rizík a s ním spojená voľba starostlivosti vo vzťahu ku klientovi je teda v plnej kompetencii každej povinnej osoby, ktorá musí pristupovať ku klientovi na základe vlastných interných kritérií.

Pri komplexných distribučných reťazcoch týkajúcich sa konkrétnej zmluvy o poskytovaní finančnej služby je v záujme všetkých členov distribučného reťazca (poisťovňa, samostatný finančný agent a eventuálne jeho podriadené zložky, ktoré sú taktiež povinnými osobami – zákon o AML nerozlišuje medzi samostatným finančným agentom a podriadeným finančným agentom), aby mali nastavené mechanizmy v oblasti AML/CFT na takej úrovni, ktorá im umožňuje vzájomné informovanie sa aj o okolnostiach zvýšenej starostlivosti vo vzťahu ku konkrétnemu klientovi, ak si to povaha distribúcie zmluvy o poskytovaní finančnej služby vyžaduje, resp. sa takéto vzájomné informovanie očakáva vzhľadom na efektívne plnenie legislatívou určených AML povinností každej povinnej osoby. Zastávame názor, že AML legislatíva takýto mechanizmus nezakazuje.

Nekonzistentný prístup v tejto veci môže mať za následok neefektívne plnenie AML povinností jednotlivých povinných osôb zapojených do distribučného reťazca a teda aj fungovania distribúcie samotnej. Platí vyššie uvedené, že vyhodnotenie rizík a s ním spojená voľba starostlivosti vo vzťahu ku klientovi je vždy zodpovednosťou každej povinnej osoby.

Poisťovateľ je v prípade distribúcie zmluvy o poskytnutí finančnej služby prostredníctvom samostatného finančného agenta zodpovedný za samostatné posúdenie transakcie. AML zákon výslovne neupravuje povinnosť zdieľať stanovisko AML officera v takýchto prípadoch, rovnako nie je zákonne určený postup pre situáciu, keď samostatný finančný agent odmietne poskytnúť svoje stanovisko. Uvedené otázky preto spadajú do rámca zmluvnej autonómie medzi sprostredkovateľom a poisťovateľom a môžu byť upravené v distribučnej zmluve.

AML zákon ukladá banke a ostatným finančným inštitúciám, ktoré už starostlivosť vykonali, povinnosť neodkladne poskytnúť údaje **v rozsahu § 10 ods. 1 písm. a) až c), vrátane kópií príslušnej dokumentácie** povinnej osobe, ale neukladá povinnosť poskytnúť údaje o vykonaní zvýšenej starostlivosti inému subjektu, než je kontrolný orgán v zmysle AML zákona (Finančná spravodajská jednotka, Národná banka Slovenska). V prípadoch uplatnenia zvýšenej starostlivosti podľa AML zákona je nevyhnutné, aby posúdenie vykonali AML officeri oboch povinných osôb v kontexte svojej regulovanej činnosti, t. j. finančného agenta aj poisťovateľa.

AML zákon neupravuje pojem stanovisko. Pre plnenie povinností podľa § 12 AML zákona sa vyžaduje získanie súhlasu štatutárneho orgánu, určenej osoby podľa § 20 ods. 2 písm. h) alebo nimi poverených osôb. Forma tohto súhlasu nie je AML zákonom určená, môže mať formu písomného stanoviska, prípadne môže byť uskutočnená v informačnom systéme. Bez ohľadu na formu poskytnutého súhlasu sa na tento úkon vzťahujú povinnosti uchovávanía údajov v zmysle § 19 AML zákona.

Každá povinná osoba v rámci distribučného reťazca je povinná vykonať základnú, a v prípade potreby aj zvýšenú starostlivosť **samostatne**. Automatické preberanie alebo

spoliehanie sa na starostlivosť vykonanú inou povinnou osobou nie je prípustné. Prípadné zdieľanie stanoviska by nemalo slúžiť ako základ pre rizikové posúdenie poisťovateľa, môže však predstavovať **doplňkový zdroj informácií** alebo podnet na spätné testovanie jeho procesov a systémov. Výmena informácií v rámci distribučného reťazca by mohla priniesť významný synergický efekt pre všetky jeho zložky, ktoré sú povinnými osobami.